Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen liikenne- ja viestintävaliokunnassa 26.10.2017

HE 132/2017 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maksupalvelulain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) lausuu liikenne- ja viestintävaliokunnalle esityksestä seuraavaa:

Vahvaa sähköistä tunnistamista koskevien vaatimusten osalta KKV kiinnittää huomiota siihen, että maksupalveluntarjoajia voi velvoittaa maksupalvelulain ohella myös tunnistuspalveluita ja niiden tarjoajien luottamusverkostoa koskeva sääntely (Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista (617/2009, tunnistuslaki) ja valtioneuvoston asetus vahvan sähköisen tunnistuspalvelun tarjoajien luottamusverkostosta (169/2016)). Maksupalvelulakiin ehdotettavilla muutoksilla voi olla välillisiä **vaikutuksia myös tunnistuspalveluiden markkinoiden kannalta**, mutta näiden vaikutusten tarkempi arviointi ei vielä tässä vaiheessa ole mahdollista, kuten esityksen sivulla 25 todetaan.

Erot maksupalveluita ja tunnistuspalveluita koskevassa sääntelyssä vaikuttavat erityisesti maksupalvelulain tarkoittamiin kolmansiin osapuoliin eli **maksutoimeksianto- ja tilitietopalveluiden tarjoajiin**. Direktiivi edellyttää, että maksutoimeksianto- tai tilitietopalvelun tarjoaminen ei saa riippua maksutoimeksiantopalvelun tai tilitietopalvelun tarjoajan ja maksutiliä pitävän palveluntarjoajan välisestä sopimussuhteesta.

Kuten ehdotetun 38 a §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 38) todetaan, maksutoimeksiantopalvelun tarjoajalla on **oikeus hyödyntää maksutiliä pitävän palveluntarjoajan maksupalvelun käyttäjälle tarjoamaa tunnistamismenettelyä** riippumatta siitä, onko kyse maksutiliä pitävän palveluntarjoajan omasta tunnistamismenettelystä vai esimerkiksi sellaisesta tunnistamismenettelystä, jonka tämä hankkii tunnistuslaissa tarkoitetulta tunnistuspalvelun tarjoajalta. Tämä perusteluissa selvyyden vuoksi todettu on **keskeistä** maksutoimeksiantopalveluiden ja tilitietopalveluiden tarjoajien **markkinoille tulon kannalta**.

On olennaista varmistaa, ettei tunnistuspalveluita koskeva sääntely vaaranna maksupalvelulain kilpailun edistämiseen ja kuluttajien aseman parantamiseen liittyvien tavoitteiden ja erityisesti edellä mainittujen maksutilejä pitäviä palveluntarjoajia koskevien syrjimättömyys- ja sopimuksettomuusvaatimusten toteutumista käytännössä. Vastaavasti tulee varmistaa, etteivät ehdotetut muutokset vaaranna tunnistuslain ja luottamusverkostosääntelyn toimivuutta ja tunnistuspalveluiden markkinoiden kehitystä.

Kuluttajanäkökulmasta KKV kiinnittää huomiota siihen, että **tunnistuslain vastuusääntelyä olisi arvioitava sen johdosta, että tunnistus- ja maksupalvelulainsäädäntö kytkeytyvät**

vahvasti toisiinsa. Esityksessä tuodaan esille (s. 25.), että erot maksupalveluiden sääntelyn ja tunnistuspalveluiden sääntelyn välillä voivat johtaa siihen, että maksupalveluntarjoajien asiakkaidensa tunnistamiseen käyttämät ratkaisut eriytyvät tunnistuspalveluja tarjottaessa käytettävistä tunnistamisen menetelmistä. Selvää ei kuitenkaan ole, tuleeko näin käymään.

Helppokäyttöisyys ja sähköisen asioinnin sujuvuus puoltavat sitä, että kuluttaja voisi käyttää samaa tunnistusvälinettä mahdollisimman monenlaisessa asioinnissa, kunhan lainsäännökset turvaavat kuluttajan oikeusaseman riittävällä tavalla. Vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä tunnistuspalveluista annetun lain tavoitteena on ollut toimivat yleiskäyttöisten vahvan sähköisen tunnistamisen välineiden markkinat.

Mikäli samaa vahvan sähköisen tunnistamisen menetelmää hyödynnetään sekä maksupalveluissa että muissa asiointipalveluissa, kuluttajan sähköinen identiteetti mm. julkisia palveluita käytettäessä on sellaisen välineen varassa, jota käytetään tunnistamiseen myös esimerkiksi rajan yli toimivia maksutoimeksiantopalveluita käytettäessä. Ei ole kuitenkaan lainkaan arvioitu, mitä muutos- ja täsmennystarpeita tästä mahdollisesti seuraa tunnistuslakiin kuluttajansuojan kannalta.

On otettava huomioon muun muassa se, että kuluttajan vastuu oikeudettoman käytön tilanteissa on säännelty eri tavalla tunnistuslaissa ja maksupalvelulaissa, eikä tunnistuslaissa ole rajoitettu kuluttajan vastuuta nykyisellään vastaavalla tavalla kuin maksupalvelulain 62 ja 53 §:ssä. Maksupalvelulain 62 §:n mukaan kuluttajan vastuu ns. tavallisesta huolimattomuudesta rajoittuisi 50 euroon. **Tunnistuslaissa ei myöskään ole säännelty kattavasti kaikkia käyttäjää koskettavia vastuutilanteita.** KKV:n näkemyksen mukaan olisi arvioitava kuluttajan kannalta, mitä vastuusääntelyä sovelletaan eri tilanteissa ja voiko kuluttaja joutua sääntelyn mahdollisista tulkinnanvaraisuuksista ja ristiriidoista johtuen kantamaan joissain tilanteissa kohtuuttoman suuren vastuun tunnistusvälineensä oikeudettomasta käytöstä. Se vähentäisi myös **kuluttajien luottamusta sähköiseen asiointiin, luottamusverkostoon ja maksamiseen**.

Paula Hannula
lakimies